

travelbook

Bielsko-Biała Cieszyn i okolice

Bezdroża

ERGO
HESTIA®

Autorka przewodnika: Iwona Baturó

Redaktor prowadzący: Agnieszka Krawczyk

Redakcja: MERITUM Ewa Binda (www.CentrumKorekty.pl)

Korekta: Anna Sińczak-Kuta

Opieka techniczna: Katarzyna Leja

Opracowanie kartograficzne: Rafał Krocak, Krzysztof Trojan

Źródło pochodzenia danych kartograficznych: OpenStreetMap.org

Projekt graficzny serii i okładki: Ewa Jarocka

Okładka: materiały graficzne zostały wykorzystane za zgodą Shutterstock Images LLC

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autorka oraz Helion SA dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autorka oraz Helion SA nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Helion SA

ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice

tel.: 32 2309863

e-mail: redakcja@bezdroza.pl

księgarnia internetowa: <http://bezdroza.pl>

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres:

<http://bezdroza.pl/user/opinie/?bebbc1>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Wydanie I

ISBN: 978-83-283-7278-8

Copyright © Helion SA, 2021

- Kup książkę
- Poleć książkę
- Oceń książkę
- Księgarnia internetowa
- Lubię to!
Nasza społeczność

travelbook

Bielsko-Biała

Cieszyn

i okolice

Spis treści

Atrakcje regionu 8

**Informacje
praktyczne 14**

Przed wyjazdem 16

Informacje zawarte
w przewodniku 16

Źródła informacji 17

Mapy 17

Na miejscu 18

Komunikacja w regionie 18

Oferta turystyczna 19

Noclegi 23

Wyżywienie 24

Informacje A-Z 25

**Informacje
krajoznawcze 28**

Krajoznawcze ABC 30

Charakterystyka geograficzna 31

Przyroda 32

➤ **Kalendarium historyczne 35**

Tradycja i kultura 36

Stroje regionalne 36

Pasterstwo 37

Zbójnictwo 37

➤ **Wydarzenia kulturalne 38**

Bielsko-Biała i okolice 42

Bielsko-Biała 44

Okolice Bielska-Białej 62

Bystra 62

Zapora w Porąbce i Jezioro

Międzybrodzkie 62

Pszczyna 64

Kościół Podwyższenia Krzyża

Świętego w Starej Wsi 69

➤ **Bielsko-Biała i okolice
dla dzieci 70**

Propozycje wycieczek 76

Na Kozią Górę 77

Doliną Wapienicy do zapory 78

Na Szyndzielnię i Klimczok 79

Na Magurkę i Czupel z Przegibka 80

Na Błatnią z Jaworza 80

➤ **Singletracki, czyli rowerem
po górach 82**

Szczyrk i okolice 86

Szczyrk 88

Okolice Szczyrku 94

Jaskinia Malinowska 94

Malinowska Skała 94

Przełęcz Salmopolska 96

➤ **Szczyrk dla dzieci 98**

Propozycje wycieczek 102

Na Skrzyczne piechotą 102

Klimczok i dolina Biłej 104

Beskidem Węgierskim

na Przełęcz Salmopolską 104

Ustroń i okolice 106

Ustroń 108

➤ **Ustroń na piechotę – miejskie
szlaki spacerowe 118**

Okolice Ustronia 122

Brenna 122

Pszczelę Miasteczko

w Dzięgielowie 123

Górki Wielkie 123

➤ **Ustroń i okolice dla dzieci 124**

Propozycje wycieczek 128

Na Równicę i Beskidek 128

Na Wielką Czantorię Ścieżką

Rycerską 130

Na Stary Groń i Halę

Jaworową 130

Wisła i okolice 132

Wisła 134

- › Orzeł z Wisły, czyli śladami Adama Małysza 142

Okolice Wisły 146

- Wiadukt kolejowy w Łabajowie 146
- Chata Kocyana 147
- Rezydencja Prezydenta RP 148
- Zbiornik Czerniański 149
- Kaskady Rodła 149

› Wisła dla dzieci 150

Propozycje wycieczek 154

- Pętla Cieńkowska 154
- Na Trzy Kopce Wiślańskie 155
- Spacer na Stecówkę 156
- Na Baranią Górę z Wisły Czarne 156
- Na Kiczory przez Stożek Wielki 157

Trójmieście (Istebna, Jaworzynka, Koniaków) i okolice 158

Istebna 162

- › Szlakiem Jerzego Kukuczki w Istebnej 164

Jaworzynka 168

Koniaków 170

Okolice Trójmiasta 174

- Kościół na Kubalonce 174
- Kościół na Stecówce 175
- Mosty koło Jabłonkowa 175

› Trójmieście dla dzieci 176

Propozycje wycieczek 180

- Do źródeł Olzy 180
- Wokół Trójmiasta z przejściem do Czech 181
- Koniakowsko-istebniańska pętla 182

Cieszyn i okolice 184

Cieszyn 186

Okolice Cieszyna 200

Czeski Cieszyn 200

Archeopark Chotěbuz-
-Podobora 201

Zespół zamkowo-parkowy
w Grodźcu Śląskim 201

➤ **Cieszyn i okolice dla dzieci 202**

Propozycje wycieczek 206

Tropem cieszynianki
wiosennej 206

Cisownickim szlakiem
prawie na Tuł 207

Po czeskiej stronie: na Małą
Prašivę 208

Żywiec i okolice 210

Żywiec 212

➤ **Moc atrakcji góry Żar 220**

Okolice Żywca 224

Jezioro Żywieckie 224

Łodygowice 225

Milówka 226

Rychwałd 226

Węgierska Górką 227

➤ **Żywiec i okolice dla dzieci 228**

Propozycje wycieczek 232

Na widokowy Grojec 232

Z Żaru na Kiczereę 234

Spacerowo doliną Żimnika 235

INDEKS 236

Spis map

Bielsko-Biała, Cieszyn i okolice –
przednia okładka

Cieszyn – centrum – 186–187

Bielsko-Biała – centrum –
tylna okładka

Przed wyjazdem

Informacje zawarte w przewodniku

Obszar opisany w przewodniku administracyjnie przynależy do województwa śląskiego. Obejmuje takie znane miejscowości jak: Bielsko-Biała, Cieszyn, Ustroń, Wiśla czy Szczyrk. To region, który od dawna cieszy się zainteresowaniem turystów. Jest też dobrze przygotowany na ich przyjęcie.

Beskid Śląski, fragment pogórza wraz z urokliwym i wartym odwiedzenia Cieszyńskiem, Bielsko-Biała oraz Żywiec z przelotem Soły i kilkoma wzniesieniami Beskidu

Małego – tak w skrócie można zakreślić obszar opisany w przewodniku. Przez cały rok przyjeżdża się tu, by wypocząć wśród malowniczego krajobrazu i przy okazji odwiedzić tutejsze atrakcje.

W publikacji zawarto szeroki zakres informacji krajoznawczo-praktycznych oraz różnorodne pomysły na poznawanie regionu. Opisano miejsca szczególnie godne uwagi, zaproponowano niezbyt forsowne spacerunki i górskie wycieczki. Nie zapomniano też o dzieciach i atrakcjach przygotowanych z myślą o nich.

Podczas korzystania z przewodnika warto pamiętać, że czas robi swoje: co roku pewne atrakcje znikają z mapy regionu, a za to pojawiają się inne, zmieniają się godziny otwarcia lub sposoby zwiedzania. Przed wizytą w danym obiekcie warto zajrzeć na jego stronę internetową, aby upewnić się np. co do aktualnych godzin zwiedzania czy cennika. Czasem możemy nawet w ten sposób zaoszczędzić pieniądze:

▼ Stecówka

przykładowo koleje linowe często proponują tańsze bilety, jeśli kupimy je drogą elektroniczną.

Opisany w przewodniku region wręcz zachęca do wyruszenia na **górskie szlaki**. Liczne ścieżki spacerowe oraz całoroczne koleje linowe bardzo ułatwiają poznawanie tutejszych wzniesień. Jeśli więc mamy w planach (a kto nie ma!) górskie spacery, nie zapomnijmy o odpowiednim ekwipunku. Beskid Śląski należy wprawdzie do gór zagospodarowanych, ale nie wolno go lekceważyć. Dobre wygodne buty na dość sztywnej, najlepiej antypoślizgowej podeszwie to podstawa turystycznego wyposażenia. Podobnie jak kurtka przeciwdeszczowa i ciepła odzież.

Źródła informacji

Dodatkowych informacji krajoznawczo-informacyjnych o regionie można szukać na stronach internetowych. Warto zajrzeć na:

 www.beskidslaski.pl

regionalny serwis turystyczny; praktyczne informacje: szlaki piesze i rowerowe, miejscowości, zabytki;

 www.cieszynskie.travel

najważniejsze wydarzenia, imprezy, atrakcje i ciekawostki ze Śląska Cieszyńskiego;

 www.slaskie.travel

portal informacji turystycznej województwa śląskiego, kalendarz wydarzeń, najnowsze aktualności turystyczne, baza noclegowa i gastronomiczna;

 <https://pl.tesinskesleszsko.cz>

informacje, także po polsku, o czeskiej części Śląska Cieszyńskiego.

Mapy

Przed wyjazdem warto pomyśleć o mapie turystycznej, przede wszystkim Beskidu Śląskiego w skali 1:50 000. Arkusze nie zawierają Pogórza Cieszyńskiego, ale nie stanowi to wielkiej niedogodności. Plany miast – Cieszyna, Wiśły, Ustronia, Brennej i Bielska-Białej – można otrzymać w punktach informacji turystycznej w poszczególnych miejscowościach. Zwykle obejmują one zasięgiem nie tylko obszar administracyjny miasta, ale też jego najbliższą okolicę, i są bardzo przydatne podczas spacerów lokalnymi szlakami, często nieuważnianymi na mapach turystycznych.

Beskid Śląski to góry graniczne. Niestety polskie mapy obejmują zasięgiem tylko wąski pas terenu położony po czeskiej stronie. Zwiedzanie beskidzkich wzniesień po drugiej stronie granicy może więc wymagać zakupu czeskiej mapy – Moravskoslezské Beskydy.

Większość wydawnictw kartograficznych oprócz map papierowych ma w swojej ofercie również ich cyfrowe wersje. Jeśli mamy zainstalowaną odpowiednią aplikację, możemy pobrać plik i korzystać z niego w terenie bez konieczności dostępu do internetu.

Bielskie murale, czyli szlakiem sztuki ulicznej

Spacer po Bielsku-Białej to świetna okazja do podziwiania murali, czyli wielkoformatowych grafik pokrywających ściany budynków lub mury. W Polsce takie malowidła upowszechniły się w okresie PRL-u – stanowiły narzędzie propagandy lub reklamowały państwowe przedsiębiorstwa i ich wyroby. Dziś murale znów stają się modne, ale w bardziej wyrafinowanej formie. Można powiedzieć, że tworzą ulotną, dostępną dla każdego uliczną galerię dzieł sztuki.

Współczesne murale w Bielsku-Białej zaczęły powstawać w latach 90. XX w., ale niestety po większości z nich nie ma już śladu. Od 2008 r. wielkoformatowe prace tworzone są w ramach artystycznych projektów, przy wsparciu Galerii Bielskiej BWA oraz urzędu miasta. Niemal co roku stolica Podbeskidzia wzbogaca się o nowe malowidła zdobiące mury lub ściany kamienic. Do ich tworzenia zapraszani są zarówno znani artyści, należący do czołówki street artu, jak i twórcy wywodzący się ze środowisk graffiti.

Większość murali znajduje się w centrum miasta i można je obejrzeć podczas jednego spaceru. Do najbardziej zapadających w pamięć należy czarno-biały fotorealistyczny obraz *Pasterz* grupy Projekt Etnograff (ul. 11 Listopada). Niezwykłe wrażenie robi też zupełnie odmienny w wyrazie surrealistyczny wizerunek *sowy* z ludzkimi oczami, stworzony przez

bielskiego artystę działającego pod pseudonimem Turbos (ul. S. Sempotowskiej 1). Obie te prace znajdują się dość blisko ratusza.

Po drugiej stronie rzeki Białej, w pobliżu Galerii Bielskiej BWA, trudno przegapić dziewczynę z monstera, czyli mural **Blue Monday** Bezeta – artysty mającego na swoim koncie sporo wielkoformatowych realizacji w Polsce i za granicą (ul. Mickiewicza 3). Trzy murale zdobiją też budynek samej Galerii BWA (ul. 3 Maja). **Starą pocztówkę**, tyle że w gigantycznym rozmiarze, przypomina sepiowe malowidło Jacka Grabowskiego i Piotra Wiśły znajdujące się w pobliżu muzeum Stara Fabryka (pl. Żwirki i Wigury 8). Widok **sunącego po bielskim trakcie tramwaju** bezpośrednio nawiązuje do historii miasta. Tuż obok, na ścianie samego muzeum, można podziwiać jeszcze jedną wielkoformatową realizację, tym razem znanego street artowego twórcy Mariusza Warasa – **m-city 744**. Jak przystało na miejsce, w którym powstał mural, nawiązuje on do włókienniczego dziedzictwa miasta.

Dwa świetne murale znajdują się już poza centrum. Mowa o **Nocy Świętojańskiej**

Natalii Rak (ul. Cieszyńska 36), artystki realizującej monumentalne niezwykle barwne malowidła w różnych zakątkach świata, oraz stojącej nad oblodzonym urwiskiem **Kozicy** Ilony Krieser (ul. Morskie Oko 23), widocznej na 10-piętrowym bloku.

Więcej o bielskiej ulicznej galerii sztuki można dowiedzieć się z **miniprzewodnika Murale**, dostępnego bezpłatnie w Centrum Informacji Turystycznej lub Galerii BWA. Broszura zawiera opisy ponad 20 wielkoformatowych prac w Bielsku-Białej wraz z mapą ich lokalizacji.

Okolice Bielska-Białej

Wizyta w Bielsku-Białej to dobry pretekst do odwiedzenia kilku interesujących miejsc w pobliżu miasta. Do najbardziej znanych należy oczywiście Pszczyna ze swoją wspaniałą magnacką rezydencją, ale okoliczne atrakcje nie kończą się na niej.

Bystra

Otulona górami Bystra jest doskonałym punktem wypadowym w Beskidy. Warto tu jednak zawitać także z innego powodu: w jednej z tutejszych zabytkowych willi mieści się **muzeum Juliana Fałata**, jednego z najwybitniejszych polskich akwarelistów. Po raz pierwszy artysta przyjechał do Bystrej w 1902 r. na leczenie. Miejscowość była w owym czasie znanym kurortem uzdrowskowym, a tutejsze sanatorium przyciągało wiele osobistości. Uwielbiający górskie pejzaże malarz tak zauroczył się tym miejscem, że zbudował tu dom z pracownią i w 1910 r. wraz z żoną i dziećmi zamieszkał w nim na stałe. Beskidy i krajobraz Bystrej pojawiały się na wielu jego pracach. Szczególnie pięknie prezentują się dzieła Fałata ukazujące zimę – mieniące się odcieniami szarości i błękitu, stanowią wizytówkę jego talentu.

Na ekspozycję w Fałatówce, bo tak określane jest tutejsze muzeum, składają się prace i fotografie artysty oraz dokumenty związane z nim samym i jego rodziną. W środku znajdziemy oryginalne wyposażenie; zadbano nawet o to, by ściany pokoi miały ten sam kolor co za czasów malarza. W jednym z pomieszczeń zaaranżowano pracownię mistrza ze sztalugami oraz stolikiem na przybory malarskie.

Fałatówka, oddział Muzeum Historycznego w Bielsku-Białej

- ul. Juliana Fałata 34
- tel. +48 33 810 53 25

- www.muzeum.bielsko.pl
- bilet normalny 10 zł, ulgowy 6 zł
- 6 km od Bielska-Białej; możliwy dojazd miejskim autobusem nr 57 (przystanek Bystra LKS Klimczok)

Zapora w Porąbce i Jezioro Międzybrodzkie

Zapora wodna została oddana do użytku w 1937 r. jako pierwsza w Polsce. Budowę obiektu rozważano już na przełomie XIX i XX w. – prace miały rozpocząć się w 1914 r., ale wybuch wojny odsunął je w czasie. Po odzyskaniu przez Polskę

CIEKAWOSTKA

Kaskada Soły

Soła, typowa góraska rzeka, bywa nieprzewidywalna. Od stuleci powodowała olbrzymie szkody – zalewała wsie i miasteczka, porywała fragmenty linii kolejowej, burzyła mosty. Po otwarciu zapory w Porąbce do powodzi dochodziło znacznie rzadziej, ale nigdy nie zostały w pełni wyeliminowane – przy wielkich wezbraniach Jezioro Międzybrodzkie nie było w stanie pomieścić spływającej z gór wody. Rzekę ujarzmiło dopiero wybudowanie dwóch kolejnych zapór – w Tresnej

i Czańcu – oraz powstanie następnych dwóch sztucznych jezior – Żywieckiego i Czanieckiego.

Opisany system zapór i jezior tworzy tzw. **kaskadę Soły**. Z trzech wymienionych akwenów tylko zbiornik Czaniecki nie jest wykorzystywany rekreacyjnie (stanowi zbiornik wody pitnej dla Bielska-Białej). Dwa pozostałe, zwane „**Beskidzkim Morzem**”, latem są oblegane przez osoby spragnione wypoczynku nad wodą.

▼ Jezioro Międzybrodzkie

niepodległości wrócono do tematu. Orędownikiem projektu i jego konsultantem został **Gabriel Narutowicz** – pierwszy prezydent odrodzonej Rzeczypospolitej, z wykształcenia inżynier hydrotechnik. W budowie zapory uczestniczyło 2500 robotników oraz kilkuset junaków. Obiekt ma 37 m wysokości i 260 m długości. Utworzone przez zaporę **Jezioro Międzybrodzkie** zajęło powierzchnię ok. 380 ha, a jego głębokość sięga 23 m.

Spacer po koronie zapory pozwala podziwiać z jednej strony malowniczy krajobraz wody i schodzących do niej gór, z drugiej – betonowe sekcje przelewowe kolosa. Widok jest naprawdę imponujący. Co ciekawe, zaporę nie znajduje się w Porąbce, lecz w Żarnówce Małej – części Międzybrodzia Białskiego.

Wąski, wydłużony kształt Jeziora Międzybrodzkiego (akwen ma 5 km długości) zapewnia idealne warunki do uprawiania **sportów wodnych**. Wzdłuż brzegów ciągną się miejscowości letniskowe, z których można wyruszyć w góry (np. na Czupel, najwyższy szczyt Beskidu Małego, Żar albo Hrobaczą Łąkę) lub przeciwnie – podziwiać okolicę z poziomu wody (w stanicach i na przystaniach można wypożyczyć kajaki, rowery wodne i łódki). Podobne atrakcje zapewnia Jezioro Żywieckie (zob. s. 224).

Zapora w Porąbce

- 15 km od Bielska-Białej, przy drodze nr 948 (Kobiernice – Żywiec)
- możliwy dojazd PKS, linia nr 113 i 114 (przystanek Żarnówka Mała)

Pszczyzna

Pszczyzna, położona 25 km od Bielska-Białej, jest jednym z najbardziej urokliwych miast Śląska. I nie chodzi tylko o wspinałką zamkową rezydencję, z której słynie, lecz o sympatyczną atmosferę. Można tu spędzić dzień pełen wrażeń, zwiedzając zabytki i spacerując po parkowych alejkach.

Rynek

Poznananie Pszczyzny zazwyczaj zaczyna się od rynku i na nim też się skończy. Blisko stąd do wszystkich atrakcji, nic więc dziwnego, że wytyczony w XIII w. plac przez cały dzień tętni życiem. Ustawione wokół ławki zachęcają do odpoczynku, a w odrestaurowanych kamieniczkach z XVIII i XIX w. mieszczą się klimatyczne restauracje oraz kawiarnie. To doskonałe miejsce na złapanie oddechu przed zwiedzaniem lub po jego trudach.

Z rynkowych pierzei wybiega kilka wąskich uliczek, m.in. **Piastowska** – główny deptak miasteczka i zagłębienie różnorodnych sklepików zajmujących partery

▲ Pszczyńska starówka

XVIII-wiecznych kamienic, zdobionych często godłami cechowymi.

Muzeum Prasy Śląskiej

W odległości 200 m od rynku, przy pszczyńskim deptaku, w pięknym parterowym domu przykrytym gontowym dachem, znalazło przystań ciekawe muzeum. Można w nim zobaczyć, na czym drukowano gazety i książki w XIX w., a nawet samemu wytłoczyć pamiątkowy druczek na zabytkowej ręcznej prasie. W jednej z sal na dużym ekranie wyświetlany jest film przybliżający historię drukarstwa oraz zasady działania niektórych maszyn, których w muzeum zgromadzono naprawdę wiele. Pasjonatów historii

CIEKAWOSTKA

Pszczyńskie nalewki i wódki

Jednym z lokalnych produktów okolic Pszczyzny są likiery, nalewki i wódki gatunkowe sprzedawane pod szyldem Książęca Tradycja. Ich historia sięga końca XVIII w., kiedy Richard Fricke otrzymał przywilej prowadzenia sklepu kolonialnego i restauracji z wyszynkiem w Pszczyńcu. Od tego czasu w tutejszym pałacu na suto zastawionych stołach zaczęły gościć produkowane przez niego wykwintne alkohole. Dziś tradycja ich wytwarzania jest kontynuowana.

zainteresuje kolekcja starych gazet, ulotek i książek. Dodatkowo w Izbie u Telemanna wystawiono dawne instrumenty muzyczne, w tym ludowe dudy, basy i cymbały.

Muzeum Prasy Śląskiej

- ul. Piastowska 26
- tel. +48 32 210 16 27
- www.muzeumprasy.pl
- wt.–sb. 10.00–14.00, nd. 14.00–18.00
- bilet normalny 10 zł, ulgowy 5 zł

Zamek

Początki pszczyńskiego zamku sięgają XV w. Była to wówczas potężna budowla o charakterze obronnym, składająca się z dwóch budynków z wieżami połączonych murami. W renesansową rezydencję zamek został przekształcony w XVI stuleciu, a dwa wieki później zyskał kolejne oblicze, tym razem barokowe. Okazały 3-skrzydłowy pałac należał wtedy do rodu Anhalt-Köthen-Pless. Wnętrza zdobi dekoracja

CIEKAWOSTKA

Daisy, patronka Pszczyny

Najsłynniejszą księżną na zamku w Pszczynie była Angielka Maria Teresa Oliwia Cornwallis-West, zwana popularnie Daisy (Stokrotka). Pochodziła ze zubożałej rodziny arystokratycznej i słynęła z nieprzeciętnej urody. To przede wszystkim dzięki niej w 1891 r. wyszła za mąż za księcia Jana Henryka XV, przyszłego dziedzica Pszczyny. Małżeństwo nie było udane, a księżna nad blichtr światowego życia przedkładała działalność charytatywną. W 1923 r. rozwiodła się i zamieszkała na zamku w Książu, ale musiała go opuścić po wybuchu II wojny światowej. Zmarła w osamotnieniu, ale Pszczyna o niej nie zapomniała. Symbolizującą ją stokrotkę można spotkać w różnych zakątkach miasta, a rzeźba samej księżnej zdobi jedną z ławek ustawionych na rynku.

rokokowa – znajdziemy tu m.in. porcelanowe piece, marmurowe schody, kryształowe żyrandole, malowidła i filigranowe meble. Całość urządzono z dużym przepychem.

W 2. połowie XIX w. było to jednak za mało – do Pszczyny zaczęli zjeżdżać możni władcy z całej Europy i koniecznością stało się posiadanie rezydencji godnej książąt. Przebudowano więc pałac na jeszcze piękniejszy: dodano westybul z ogromną, wysoką na dwie kondygnacje salą lustrzaną, tarasy otrzymały nowe balustrady zwieńczone żelaznymi wazami, zmieniono zdobnictwo elewacji. Miejsce otrzymało wygląd rezydencji neobarokowej, wzorowanej na francuskich założeniach z XVII w., i w takim stanie dotrwało do naszych czasów.

W latach I wojny światowej pałac stał się ważnym miejscem na mapie Europy – mieściła się w nim główna kwatera cesarska i sztab wojsk niemieckich. Cesarz Wilhelm II

wraz ze swoimi ludźmi podejmował tu decyzje zmieniające oblicze Europy.

Pierwsze muzeum otworzono w zamku już w 1946 r. Posiadłość wyszła z wojennej pożogi w dobrym stanie, a zabytkowe wnętrza zachowały większość wyposażenia z przełomu XIX i XX w. Warto wyruszyć na ich zwiedzanie, a potem zobaczyć zabytkowe **stajnie**, które ostatnio pięknie odrestaurowano. W gotyckich piwnicach pałacu mieści się **zbrojownia** z europejskim i orientalnym uzbrojeniem, a na 2. piętrze w skrzydle wschodnim, tuż obok drewnianych XVIII-wiecznych schodów – **Gabinet Miniatur** z ciekawą kolekcją niewielkich płaskorzeźb i portretów.

Otoczający pałac **park** składa się z trzech części o różnym charakterze. Główna, środkowa część to park Zamkowy, od wschodu sąsiaduje z nim znacznie mniejszy park Dworcowy ze **skansenem** (zob. s. 68),

▼ Zamek

▲ Skansen Zagroda Wsi Pszczyńskiej

a od zachodu – **Dzika Promenada** z zagrodą żubrów (zob. s. 75). Spacerując urokliwymi alejkami parku Zamkowego, można wstąpić do **herbaciarni** ulokowanej w owalnym pawilonie na wysepce pośrodku stawu. Dociera się do niej po łukowych mostkach przerzuconych nad kanałami Pszczyńki.

Muzeum Zamkowe w Pszczyńce

- ul. Brama Wybrańców 1
- tel. +48 32 210 30 37
- www.zamek-pszczyzna.pl
- ceny biletów zależą od wybranej opcji, szczegóły na stronie internetowej w zakładce *Dla zwiedzających*

Skansen Zagroda Wsi Pszczyńskiej

We wschodniej części rozległego parku pszczyńskiego ulokował się niezbyt duży, ale bardzo interesujący skansen. Zdobiony oczkiem wodnym, z ławeczkami dla zwiedzających i cicho szmerzącym potokiem,

idealnie odzwierciedla ideę muzeum na świeżym powietrzu. W estetycznie zaaranżowanej przestrzeni umieszczono kilkanaście obiektów drewnianego budownictwa ziemi pszczyńskiej. Najstarszym zabytkiem jest spichlerz dworski z Czechowic z 1784 r., wyjątkowo ładnie prezentuje się również ośmioboczna stodoła z Kryr z charakterystycznie ściętymi narożnikami i piękną więźbą dachową. We wnętrzach chat i zabudowań zebrano wiele autentycznych sprzętów, m.in. wozy, bryczki, meble, narzędzia codziennego użytku, *drabinioki*, sanie towarowe i ciekawe eksponaty sztuki ludowej. Jest nawet piękny ozdobny czarny karawan.

Skansen Zagroda Wsi Pszczyńskiej

- ul. Parkowa 20
- tel. +48 32 210 57 77
- www.skansen.pszczyzna.pl
- I, XI i XII 9.00–16.00; II i X 9.00–17.00; III i IX 10.00–18.00; IV–VIII pn.–pt. 9.00–18.00, sb. i nd. 9.00–19.00
- bilet normalny 14 zł, ulgowy 11 zł

Kościół Podwyższenia Krzyża Świętego w Starej Wsi

W okolicy Bielska-Białej zachowało się kilka wiekowych drewnianych kościółków. Jednym z najładniejszych jest XVI-wieczny kościół Podwyższenia Krzyża Świętego w Starej Wsi. Położony na wzniesieniu, w otoczeniu wyniosłych drzew, wygląda niezwykle malowniczo. Prowadzą do niego kamienne schody, a wydatne soboty mieszczą stacje drogi krzyżowej. Choć kościółek jest skromny z zewnątrz, zadziwia **bogato zdobionym wnętrzem**. Niepowtarzalny różowo-niebiesko-złoty wystrój utrzymany jest w stylu barokowo-rokokowym. Późnogotyckie są natomiast drewniane portale łączące zakrystię z prezbiterium oraz portal w południowym wejściu do nawy – wyprofilowane w kształcie osłego grzbietu.

Kościół w Starej Wsi jest jednym z najstarszych drewnianych kościółków na Śląsku. Inne warte obejrzenia drewniane świątynie zachowały się m.in. w: Szczyrku (zob. s. 89) i Łodygowicach (zob. s. 226). Wszystkie znajdują się na Szlaku Architektury Drewnianej (zob. s. 21).

Kościół Podwyższenia

Krzyża Świętego

- ul. Ks. Wojtyłki 3
- www.parafiawstarejwsi.pl
- tel. +48 33 845 72 04
- zwiedzanie przed albo po mszy
- 12 km od Bielska-Białej

▼ Skansen Zagroda Wsi Psczyńskiej

Propozycje wycieczek

Z Bielska-Białej można wybrać się na różne beskidzkie wyprawy. Wiele szlaków turystycznych zaczyna się już w granicach administracyjnych stolicy Podbeskidzia: znajdują się tu takie szczyty jak Szyn-dzielnia, Dębowiec i Kozia Góra, wszystkie łatwo dostępne.

Położony nieco dalej Klimczok, też należący do Bielska-Białej i będący jego najwyższym punktem, może stanowić cel dłuższej wycieczki. Świetne tereny space-

rowe – jeszcze w mieście, a już (prawie) w górach – oferuje dolina Wapienicy. Turystyczną atrakcją jest kolej gondolowa na Szyndzielnię (zob. s. 59), która pozwala szybko i bezboleśnie znaleźć się na dość dużej wysokości, a potem wędrować beskidzkimi grzbietami, niemal gdzie oczy i nogi poniosą.

Możliwości wyjścia w góry oczywiście na tym się nie kończą. Wystarczy krótki dojazd samochodem, by wyruszyć choćby na Magurkę Wilkowicką. Bielsko-Biała jest też dobrze skomunikowane ze Szczyrkiem, więc można się wybrać na wycieczkę także w rejonie tego miasta (zob. s. 88).

Proponowane trasy nie są forsowne i nadają się na rodzinne wędrowki. Z myślą o zmotoryzowanych mają formę pętli. Tam, gdzie to możliwe, podano informację o dojeździe komunikacją publiczną.

Na Kozią Górę

> Cygański Las > Kozia Góra

> Cygański Las

dla rodzin z dziećmi

7 km

350 m

3,5 godz.

do dzielnicy Olszówka Dolna, skąd zaczyna się wycieczka, można dojechać autobusem nr 1 lub 14 (końcowy przystanek)

To idealna propozycja na krótki, niewyczerpujący spacer z dziećmi. Atrakcją jest sympatyczne schronisko Stefanka położone na Koziej Górze (683 m n.p.m.). Stefanka stanowi popularny cel wędrówek wielu

CIEKAWOSTKA

Tor saneczkowy dla odważnych

Naturalny ziemny tor saneczkowy istniał na Koziej Górze już pod koniec XIX w. Przez długie lata zarządzała nim niemiecka organizacja turystyczna Beskidenverein. W latach międzywojennych obiekt był jedną z atrakcji miasta. Turyści wypożyczali sanki w schronisku na Koziej Górze i po ekscytującej jeździe oddawali je w restauracji w Cygańskim Lesie, skąd konnym zaprzęgiem wciągano je znów na górę.

W latach II wojny światowej tor został zniszczony, odtworzono go jednak i ponownie oddano do użytku, tyle że sportowego. Był to wówczas najdłuższy naturalny tor saneczkowy w Europie: miał 2200 m długości i wiele trudnych wiraży. Mawiano, że na zjazd nim decydują się tylko odważni – kręta, wąska rynna pozwalała osiągać prędkość nawet 100 km/godz. Górną część toru otaczały kamienne bandy, dolną – drewniane, ślizg trwał ok. 4 minuty. Z upływem lat obiekt przestał odpowiadać międzynarodowym wymogom bezpieczeństwa; w 1968 i 1985 r. doszło na nim do wypadków śmiertelnych. Wkrótce potem podjęto decyzję o zamknięciu toru, a na początku XXI w. częściowo go rozebrano. Pozostały kamienne i betonowe murki, które mijają się, wędrując na Kozią Górę zielonym szlakiem. Ostatnio pojawił się pomysł odtworzenia toru w dawnej formie i udostępnienia go piechutom jako ścieżki edukacyjnej.

W stronę Koziej Góry z Cygańskiego Lasu wiodą dwa szlaki: zielony i żółty, co pozwala zrobić interesującą pętlę. Na podejście warto wybrać zielone znaki, które częściowo prowadzą dawnym torem saneczkowym (zob. ramka *Tor saneczkowy dla odważnych*, s. 77), zejście natomiast zaplanować wygodniejszą i łagodniejszą kombinacją szlaków niebieskiego i żółtego. Większość trasy prowadzi dorodnym buczynowym lasem, samo schronisko znajduje się natomiast na rozległej polanie, choć bez widoków. Te można znaleźć nieco dalej, na wierzchołku Koziej Góry, przy niebieskim szlaku.

Schronisko Stefanka jest jednym z najstarszych w Beskidach. Jego dzieje sięgają początku XX w. Dawniej zwano je *Rodelhütte*, czyli schroniskiem nad torem. Obecna nazwa upamiętnia bielskiego burmistrza i propagatora wędrowek po górach – Karola Steffana. Drewnianą

▼ Wapienica

chatę wyróżnia zgrabna ośmioboczna sala „doklejona” do jednego z rogów i... kolejka do bufetu w letnie weekendy.

W czasach kontrreformacji w rejonie Koziej Góry odbywały się potajemne nabożeństwa ewangelików. Przypomina o tym **kamienny stół ołtarzowy** usytuowany na czerwonym szlaku. Szlak ten wraz z połączeniem z niebieskimi znakami może stanowić alternatywę dojścia do schroniska. To dobra opcja dla wędrujących z bardzo małymi dziećmi, podchodzi się bowiem wygodną szeroką bitą drogą.

Doliną Wapienicy do zaporę

► Wapienica Górna ► zaporę
► Wapienica Górna

- dla rodzin z dziećmi
- 4 km
- 200 m
- 2 godz.
- do parkingu w Wapienicy można dojechać autobusem nr 16 (końcowy przystanek)

To łatwa i przyjemna trasa – w głąb doliny prowadzi wygodna asfaltowa droga idealna na spacer nawet z małymi dziećmi. Atrakcją jest rozległa tafla wody spiętrzona wysoką zaporą, czyli **zbiornik Wielka Łąka** powstały w latach 30. XX w. Ponieważ stanowi rezeruar wody pitnej dla Bielska-Białej, jakakolwiek działalność rekreacyjna jest na nim zabroniona. Przy tamie znajduje się drewniana **Krzywa Chata**, w której działa bufet z kawiarnią.

Dolina Wapienicy stanowi jeden z najcenniejszych przyrodniczo fragmentów Beskidu Śląskiego. Otoczona zalesionymi

wierzchołkami, zachowała naturalny charakter, ma swoisty mikroklimat i w weekendy jest tłumnie odwiedzana przez bielszczan. Ruch koncentruje się głównie w okolicy sztucznego zbiornika. Jeżeli pragniemy ciszy, możemy bez trudu przedłużyć spacer, korzystając z wygodnej ścieżki prowadzącej w głąb doliny. Można obejść dolinę wokół lub – w zależności od czasu i sił – w każdej chwili zawrócić. Cała droga, zwana wielką pętlą, ma 6 km długości. Z najwyższego punktu trasy rozciąga się ładny widok na zaporę i zabudowę Wapienicy.

Na Szyndzielnię i Klimczok

- > kolej gondolowa > Szyndzielnia
- > Klimczok > Szyndzielnia
- > kolej gondolowa

dla rodzin z dziećmi

6,5 km

220 m

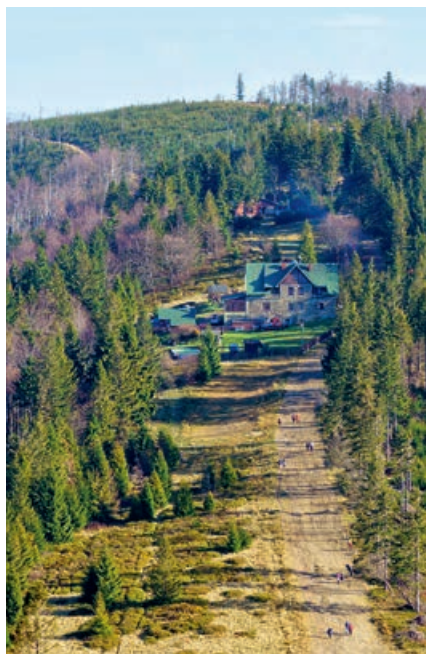

3 godz.

w pobliżu dolnej stacji kolei gondolowej dojeżdża autobus nr 8 (końcowy przystanek), z parkingów samochodowych do stacji trzeba podejść ok. 1,5 km

Wjazd koleją na Siodło pod Szyndzielnię to, można powiedzieć, bielska klasyka (zob. s. 59). Zwykle wędruje się stąd do **schroniska na Szyndzielni** (1001 m n.p.m.). Ponieważ okazały kamienny budynek ozdobiony charakterystyczną wieżyczką jest popularnym celem wypadów, na ciszę i spokój nie ma co liczyć. Miejsce ma jednak wiele uroku i mimo tłumów zachowało atmosferę górskiej oazy, być może za sprawą ciekawej architektury nawiązującej do stylu bawarskiego. Początki

▲ Schronisko pod Klimczokiem

schroniska datowane są na 1897 r. – to najstarszy tego typu obiekt w Beskidach. Niegdyś jego największą atrakcją, oprócz świetnie zaopatrzonej winiarni, był taras na wieży zapewniający niezapomniane widoki na Babią Górę, Piłsko i szczyty Tatr. Dziś wieża nie jest dostępna dla turystów, ale okoliczny krajobraz można podziwiać z przeszklonej jadalni.

Po odpoczynku i wizycie w bufecie warto z Szyndzielni powędrować dalej – do kolejnej górskiej chaty, tym razem pod **Klimczokiem**. Niezbyt długa, łatwa trasa (45 min) zawiedzie nas do budynku, przy którym znajdują się niewielki plac zabaw i ścianka wspinaczkowa. Na podejście najlepiej wybrać szlak żółty, wiodący przez Klimczok (1117 m n.p.m.), a powrót zaplanować szlakiem czerwonym, omijającym ten szczyt. Wokół schroniska istnieje zresztą cała sieć tras turystycznych, bez trudu da się więc wydłużyć wędrowkę w górskim otoczeniu.

Na Magurkę i Czupel z Przegibka

- przetęcz Przegibek ➤ Magurka Wilkowicka
- Czupel ➤ Magurka Wilkowicka
- przetęcz Przegibek

dla rodzin z dziećmi

10 km

350 m

4 godz.

dojazd samochodem, bezpłatny parking na przetęczy

Z przetęczy Przegibek wiedzie najkrótsze podejście na **Magurkę Wilkowicką** (909 m n.p.m.) położoną w Beskidzie Małym. Trasa jest uczęszczana ze względu na schronisko oraz ładne widoki rozciągające się najpierw z prześwitów między wiatrolomami, a potem z rozległych polan. Niebieski szlak, początkowo prowadzący dość stromo kamienistą drogą, w górnym odcinku łagodnieje i w godzinę doprowadza na szczytową polanę. Królujące na niej murowane schronisko cieszy się wielką popularnością od początku istnienia, czyli 1913 r. Z polany można podziwiać sznur beskidzkich wzniesień, a przy odrobinie szczęścia – także Tatry. Kilka lat temu tuż obok schroniska zbudowano specjalny obiekt służący do obsługi rozgrywanych na Magurce zawodów narciarskich. Jego surowa bryła niezbyt udanie wpisuje się w krajobraz.

Po odpoczynku i małym co nieco warto przespacerować się dalej niebieskim szlakiem – na **Czupel** (930 m n.p.m.; 45 min), najwyższe wzniesienie Beskidu Małego. Przyjemny spacer niemal po płaskim niko go nie zużyje, a z widokowych polan jest co podziwiać. Sam niewybitny Czupel, choć dość mocno zarośnięty, też ma sporo uro-

Na biegówki

Niegdyś Magurka była znanym w okolicy ośrodkiem sportów zimowych. Znako- mite warunki narciarskie i tor sanecz- kowy sprawiły, że masowo ściągali tu wielbiciel zimowego szaleństwa. Na wybudowanej poniżej schroniska niewielkiej skoczni trenowano także skoki narciarskie. Dziś zimy nie są już tak śnieżne, ale na Magurce, jeśli aura sprzyja, wciąż można poszaleć na nartach biego- wych, wtedy bowiem przygotowuje się tu kilka tras. Mogą z nich korzystać wszyscy chętni. Trasy nie są trudne i stanowią fantastyczny pomysł na rodzinny wypad, także dla początkujących. Sprzęt można wypożyczyć na miejscu.

ku, zwłaszcza gdy pogoda sprzyja i spoza powykęcanych, guzowatych bukowych pni błyska toń **Jeziora Międzybrodzkiego**.

Na Błatnią z Jaworza

- Jaworze Nałężę ➤ Wielka Cisowa
- Błatnia ➤ Siodło pod Przykrą
- Jaworze Nałężę

12 km

550 m

5 godz.

do kościółka w Nałężu, skąd zaczyna się wycieczka, można dojechać PKS-em – linia nr 120 (końcowy przy- stanek); obok znajduje się parking

Nałężę to przysiółek rozległej wsi Jaworze. Można stąd wyruszyć na półdniową wy- cieczkę w urokliwe okolice schroniska na Błatniej. Trasę dobrze zaplanować w ten sposób, by do schroniska powędrować

czerwonym szlakiem, a wrócić lokalnym – tzw. Szklanym. Podejście wiedzie początkowo lasem, ale w okolicy Małej Cisowej (828 m n.p.m.) wychodzimy na rozległe polany grzbietowe. Ciągną się one przez Wielką Cisową (865 m n.p.m.) aż do **schroniska**, zapewniając piękne widoki oraz... masę borówek. Przy dobrej pogodzie warto podejść na sam szczyt **Błatniej** (917 m n.p.m.; 5 min żółtym szlakiem), bo dookólna panorama rozciągająca się z charakterystycznego kopca wieńczącego wierzchołek (który skrywa zbiornik wody dla schroniska) należy do najpiękniejszych w Beskidzie Śląskim. Prawdziwi turyści nie nazywają zresztą szczytu Błatnią, a Błotnym, tak bowiem brzmiała pierwotna nazwa wierzchołka używana

przez miejscową ludność. Coraz częściej właśnie ją można spotkać w opracowaniach i przewodnikach dotyczących tych terenów.

Do **Szlaku Szklanego**, oznakowanego niebieską literą „S”, najprościej dojść ze schroniska za znakami żółtymi, idąc w stronę Siodła pod Przykrą. Tam pojawiają się na drzewach litery „S”, które stromym zboczem, zakosami sprowadzają do doliny Jesionki i natężowskiego kościółka. A skąd w Natężu Szklany Szlak? W XIX w. istniała we wsi huta szkła, a szlak powstał, by ją upamiętnić. Spod kościółka można zejść nad potok, gdzie znajduje się makieta pieca komorowego i tablica opisująca funkcjonowanie huty.

Kup książkę

Poleć książkę

PROGRAM PARTNERSKI

— GRUPY HELION —

-
1. ZAREJESTRUJ SIĘ
 2. PREZENTUJ KSIĄŻKI
 3. ZBIERAJ PROWIZJĘ

Zmień swoją stronę WWW w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA
Helion

Travelbook to Twój niezastąpiony towarzysz podróży. Wskaże Ci najważniejsze atrakcje, podpowie, czego szukać poza głównymi szlakami, i wprowadzi w świat miejscowych obyczajów. Znajdziesz w nim opisy najciekawszych regionów i miast, a sprawdzone informacje praktyczne umożliwią staranne zaplanowanie podróży.

Bielsko-Biała, Cieszyn i okolice

Beskid Śląski to jeden z najciekawszych regionów turystycznych w naszym kraju. Dobra infrastruktura, gęsta sieć szlaków pieszych i rowerowych oraz wiele możliwości poszusowania na nartach sprawiają, że warto tu przyjechać o każdej porze roku. Klimatyczne miasteczka kuszą górskimi krajobrazami i smakowitymi daniami, których na próżno szukać w innych zakątkach Polski. Od tradycyjnych strojów, dźwięków trombit i koniakowskich koronek, poprzez zabytki Szlaku Architektury Drewnianej, aż po nowoczesne koleje górskie i industrialne oblicza miast – w tym regionie każdy znajdzie coś dla siebie.

Księgarnia internetowa:
<http://bezdroza.pl>

Zamówienia telefoniczne:
0 801 339900
0 601 339900

 Bezdroża

Sprawdź najnowsze promocje:
• <http://bezdroza.pl/promocje>
Przewodniki najchętniej czytane:
• <http://bezdroza.pl/bestsellery>
Zamów informator podróżniczy:
• <http://bezdroza.pl/newsletter>

Helion SA
ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice
tel.: 32 230 98 63
e-mail: bezdroza@bezdroza.pl
<http://bezdroza.pl>

ebook dostępny na:

ebookpoint

ISBN 978-83-283-7278-8

Cena 32,90 zł